

6 (245)

2013-08-25

EGZEMPLARZ
BEZPŁATNY

GŁOS

ZIEMI BYCHAWSKIEJ

- Samorząd nie ma wakacji
- Rowerowe wędrowanie
- Tradycyjne wnętrze chałupy wiejskiej z okolic Bychawy
- Wakacje przedszkolaków

SAMORZĄD

- 3 Starostowie Dożynek Gminnych 2013 w Bychawce
- 3 Wyprawka szkolna
- 3 Przypominamy o obowiązku oznakowania nieruchomości
- 4 Krótki przewodnik jak segregować odpady?
- 4 **Samorząd nie ma wakacji**
- 5 Zwrot podatku akcyzowego

MIESZKAŃCY

- 6 Kolorowa „Dziecięca Bychawa”
- 6 Tomek i grzyb
- 6 **Rowerowe wędrowanie**
- 6 Ładne dziewczyny na billboardzie
- 7 Pierwsza w Bychawie gra miejska *Na spotkanie z Jentl*
- 7 Przewodnik turystyczny
- 7 Konkurs Piękne Miasto i Gmina 2013
- 8 Janusz Urban otrzymał Krzyż Czynu Zbrojnego
- 8 Bieszczady widziane z motocykla
- 8 Z ŚDS-em do Grodziska
- 9 Milion przygód z książką!

GŁOS REGIONALISTÓW

- 10 Tradycyjne wnętrza chałupy wiejskiej z okolic Bychawy
- 11 Poczta
- 13 W poszukiwaniu korzeni

SZKOŁY

- 14 Z Bagiennym Bractwem do Leśnego Skarbca
- 14 **Wakacje przedszkolaków**
- 14 Z ekologią na Ty
- 15 Pomoc finansowa dla uczniów - stypendium
- 15 Bezpłatny posiłek dla dziecka w szkole – jak otrzymać?

Okładka: Anna Boczek i Jarosław Wilkołazki, starostowie Dożynek Gminnych 2013 na bychwcańskich polach, fot. Monika Głazik

Wydawca **GMINA BYCHAWA** | Redaktor naczelna **Monika Głazik** | Layout i tamanie tekstu **Marek Matysek**
 Nakład 2000 egz. | ISSN 1429-1932
 Adres: Redakcja „Głosu Ziemi Bychawskiej” 23-100 Bychawa, ul. Partyzantów 1 | tel. 815 660 144, 815 660 004 w. 46
 Kontakt gazeta@bychawa.pl Strona www.bychawa.pl | Dyżury redakcji pełnione są codziennie (pon.-pt.) w godz. 7³⁰-15³⁰

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i redakcji tekstów oraz zmiany tytułów. Redakcja nie odpowiada za treść zamieszczanych ogłoszeń.

Starostowie Dożynek Gminnych 2013 w Bychawce

Anna Boczek wraz z mężem Waldemarem prowadzą 30-hektarowe gospodarstwo rolne w Bychawce Drugiej, nastawione głównie na produkcję roślinną i hodowlę krów.

Jarosław Wilkołazki z Bychawki Drugiej Kolonii wraz z żoną Ewelina pracuje w trzystuhektarowym, nastawionym na intensywny chów bydła mlecznego, gospodarstwie rodzinnym.

Wyprawka szkolna

W roku szkolnym 2013/2014 uczniowie szkół położonych na terenie gminy Bychawa mogą otrzymać dofinansowanie kosztu zakupu podręczników oraz materiałów dydaktycznych w ramach rządowego programu pomocy uczniom.

Dofinansowanie mogą otrzymać uczniowie rozpoczynający edukację szkolną w klasach: I-III i V szkoły podstawowej, II szkoły ponadgimnazjalnej: zasadniczej szkoły zawodowej, liceum ogólnokształcącego i technikum. **Dla uczniów klasy I szkoły podstawowej dochód na osobę w rodzinie ucznia nie może przekraczać kwoty 539 zł netto. Dla uczniów pozostałych klas objętych programem jest to dochód nieprzekraczający 456 zł netto na osobę w rodzinie.** Ponadto pomoc może być udzielona także uczniom z rodzin niespełniających kryterium dochodowego, w których występują przypadki określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej tj. ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę

uzupełniającą, alkoholizm, narkomania, zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna. Liczba uczniów objętych pomocą w tym trybie (spoza kryterium dochodowego) nie może przekroczyć 5 % liczby uczniów z klas objętych programem. Dofinansowanie zakupu podręczników w 2013 r. będzie wynosić: kl. I-III szkoły podstawowej – do kwoty 225 zł, kl. V szkoły podstawowej – do kwoty 325 zł, kl. II zasadniczej szkoły zawodowej – do kwoty 390 zł, kl. II szkoły ponadgimnazjalnej (LO, technikum) – do kwoty 445 zł.

W 2013 r. programem będą objęci także uczniowie słabowidzący, niesłyszący, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym oraz uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność wymieniona wyżej, posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, uczęszczający w roku szkolnym 2013/2014 do szkół dla dzieci i młodzieży - podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych. W przypadku korzystania przez uczniów niepełnosprawnych z podręczników dopuszczonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do kształcenia specjalnego wysokość pomocy może wynosić do 770 zł w szkole podstawowej, do 607 zł w gimnazjum.

Wniosek o przyznanie dofinansowania należy złożyć do dyrektora szkoły, do której uczeń będzie uczęszczał do dnia 4 września 2013 r.

Szczegółowe informacje można uzyskać w Urzędzie Miejskim w Bychawie, ul. Partyzantów 1, II p., pok. nr 28 lub pod nr tel. 81 56 60 004 w. 53.

Nowy projekt dla szkół

8 sierpnia br. Burmistrz Bychawy wraz ze Skarbnikiem Gminy podpisali umowę o dofinansowanie projektu **Dobry start w przyszłość** złożonego w ramach konkursu otwartego nr 2/POKL/9.1.2/2013 ogłoszonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego.

Prace nad projektem *Dobry start w przyszłość* rozpoczęły się wiosną br. Prowadzone były wspólnie przez przedstawicieli szkół i pracowników wydziału Oświaty Urzędu Miejskiego w Bychawie. Konieczne było stworzenie wniosku aplikacyjnego, który później poddany został ocenie formalnej

i merytorycznej przez Komisję Oceny Projektów. Na ogólną liczbę 90 złożonych wniosków, projekt Gminy Bychawa uplasował się na 12 miejscu listy rankingowej.

Projekt *Dobry start w przyszłość* zakłada w roku szkolnym 2013/2014 realizację zajęć pozalekcyjnych m.in. z matematyki, języków obcych: angielskiego i francuskiego, języka polskiego, informatyki, przyrody, chemii, doradztwa zawodowego oraz zajęć teatralnych i muzyczno-tanecznych. Zajęcia są adresowane do uczniów ze Szkół Podstawowych: w Bychawie, Bychawce, Woli Gałęzowskiej, Starej Wsi Drugiej oraz Gimnazjum nr 1 w Bychawie, wybranych na podstawie wcześniej przeprowadzonej diagnozy, która pozwoliła zidentyfikować uczniów mających trudności w nauce i szczególnie uzdolnionych.

Poza realizacją programu zajęć dodatkowych projekt przewiduje także wyposażenie szkół w pomoce dydaktyczne

oraz sprzęt multimedialny. Całkowita wartość projektu wyniesie 495 513,72 zł, z czego otrzymane dofinansowanie to kwota 440 470,44 zł, a pozostałą część 55 043,28 zł stanowi wkład własny niepieniężny.

Mamy nadzieję, że realizacja projektu stworzy uczniom możliwość rozwijania pasji naukowych, jak również pozwoli w przyszłości kreować własne ścieżki edukacyjne i zawodowe. Projekt daje również szansę słabszym uczniom na poszerzenie posiadanej wiedzy, co w konsekwencji umożliwi wyrównanie szans edukacyjnych.

Jest to już kolejna dotacja otrzymana na zajęcia pozalekcyjne w gminie Bychawa. W roku szkolnym 2011/2012 otrzymaliśmy ponad 207 tys. zł na dofinansowanie projektu systemowego Indywidualizacja nauczania w klasach I-III szkół podstawowych.

Przypominamy o obowiązku oznakowania nieruchomości

Właściwe oznakowanie nieruchomości ułatwi odbiór śmieci z nieruchomości, jak też pozwoli na szybki dojazd karetki pogotowia w razie takiej potrzeby.

Burmistrz Bychawy przypomina o obowiązku umieszczenia w widocznym miejscu na ścianie frontowej budynku lub na ogrodzeniu tabliczki z nazwą ulicy lub placu, a w miejscowościach bez ulic lub placów albo posiadających ulice lub place bez nazw – nazwę miejscowości z nadanym numerem porządkowym. Obowiązek ten wynika z art. 47b ustawy z dnia 17 maja 2010r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2010r. Nr 193, poz 1287, z późn. zm). Niewywiązanie się z tego obowiązku stanowi wykroczenie za które grozi kara grzywny w wysokości do 250,00 zł albo kara nagany.

Numer budynku jest podstawową informacją o miejscu zgłoszenia zdarzenia medycznego. Ratownicy medyczni w najbliższym czasie będą otrzymywać informację o miejscu zdarzenia drogą elektroniczną na tablet w karetkę, ta informacja będzie zawierała imię i nazwisko, nazwę miejscowości, ulicę i numer oraz powód zgłoszenia. Właściwe oznakowanie numerem domu pozwoli na dotarcie do pacjenta na czas.

Prosimy o potraktowanie sprawy jako poważnej i pilnej.

Kolorowa „Dziecięca Bychawa”

Radość i uśmiech gościły na twarzach uczestników festynu „Dziecięca Bychawa”, zorganizowanego przez Bychawskie Centrum Kultury i Przedszkole Niepubliczne „Akademia Poziomkowa”.

© Materiały autora

W dniu 1 lipca plac przy Bychawskim Centrum Kultury już wczesnym popołudniem zapelniał się dziećmi, które pojawiły się w towarzystwie rodziców oraz innych członków rodziny.

Maluchy chętnie korzystały ze wszystkich atrakcji. Szczególnym zainteresowaniem wśród najmłodszych cieszyły się zjeżdżalnie, dmuchany zamek oraz trampolina. Ogromne wrażenie na wszystkich uczestnikach zabawy wywarł pokaz grupy rycerskiej, która specjalnie z tej okazji przywdziała średniowieczne stroje. Swoich amatorów zarówno małych jak i dużych znalazł też pyszny poczęstunek: owocowe szaszłyki, grillowane kielbaski, popcorn, a także lody, które doskonale nadawały się na upalne popołudnie. Wspaniałej atmosfery, jaka towarzyszyła wspólnej zabawie nie są w stanie odzwierciedlić zdjęcia, które pozostały jako pamiątka festynu.

Żaden z uczestników imprezy nie opuścił placu bez fantazyjnie wymalowanej twarzy, nowej kolorowej fryzury oraz małego upominku, który stanowić miał pamiątkę wesołego spędzonego popołudnia.

Mamy nadzieję, że kolejne edycje festynu przyciągną nowych uczestników, a tym, którzy skorzystali z zapewnionych przez nas atrakcji mówimy do zobaczenia za rok!

Ewa Paszkowska

Tomek i grzyb

© Materiały autora

Pewnego dnia poszłam z bratem na *Glinianki*. Tomek bardzo lubi zbierać grzyby. Tym razem znalazł wielkiego kozłarza czerwonego. Grzyb miał 19 cm wysokości i 21 cm szerokości.

Ania

projekt

Rowerowe wędrowanie

Trzydziestostopniowy upał nie wystraszył uczestników rajdu szlakiem „Doliną Koszarzewki” w ostatnią niedzielę lipca. Do Bychawy zjechało kilkudziesięciu rowerzystów z lubelskich klubów i stowarzyszeń (w tym z Klubu „Welocyped” przy PTTK), a w samym rajdzie wzięło udział ponad stu cyklistów. Najstarszy uczestnik rajdu miał 80 lat, najmłodsza – rok i dwa tygodnie.

© Marek Małyszewski/UM Bychawa

Wycieczka bez dużych uszczerbków na zdrowiu i w sprzeczcie przejechała żółty szlak na trasie Bychawa - Krzczonów - Bychawa. Niektórzy wybrali wariant trudniejszy: Bychawa - Osmolice - Bychawa, gdyż połączony ze zwiedzaniem cmentarza wojennego w Bychawce. Przejazd asekurowała lubelska drogówka, bychawska policja i pogotowie, a także OSP z Woli Dużej.

Po zakończeniu rajdu, w pięknej scenarii bychawskiego zamku nad Podzamczem odbyła się promocja nowego przewodnika turystycznego po szlaku, wydanego przez Gminę Bychawa. Organizatorzy zapewnili również uczestnikom poczęstunek: „szkolne łazanki” jeszcze nigdy nie smakowały tak dobrze.

Ładne dziewczyny na billboardzie

© Zbigniew Jasiński

Z billboardu reklamowego, który w lipcu rezydował na trawniku w centrum Bychawy, pięknie się do nas uśmiechały dwie zaprzyjaźnione z naszym miastem siostry: **Monika Wiatr** (kasztanowe włosy) i **Aneta Wiatr** (blondynka), aktywne członkinie Klubu Rowerowego „Welocyped” (notabene uczestniczki ostatniego lubelskiego maratonu!). Dziewczyny często jeżdżą naszym szlakiem i biorą udział w naszych rajdach i imprezach rowerowych. Zgodziły się nieodpłatnie użyczyć swoich twarzy; znalazły się też na plakacie reklamującym szlak

w ostatnim numerze „GZB”. Tym samym demontujemy pogłoskę, by na tym zdjęciu jedną z cyklistek była Monika Głazik.

Oto fragment naszego mailingu:
<Monika Wiatr>: Na pewno ostatnio zwiększył się u was ruch rowerowy, bowiem sporo osób z klubu pojechało przekonać się na własne oczy, że naprawdę jesteście na bilbordzie :) pozdrawiam serdecznie!

Mol nad zalewem 6 września

Trwa literacko-kulinary konkurs ph. **Danie dla Mola czyli poezja smaków**. Jeszcze do końca sierpnia 2013 r. można zgłaszać odnalezione w literaturze opisy najróżniejszych dań, napojów, deserów. Prezentacja literackich smaków odbędzie się tuż po wakacjach, 6 września 2013 r., w barze „U Saszki”. Książkowe Mole będą miały okazję spotkać się kolejny raz 20 września 2013 r. Wtedy „bychawski Mol” zagości w „Dworku Jabłonna” w Jabłonnej.

Seniorzy dla Bychawy, Bychawa dla Seniorów

We wrześniu zaprosimy bychawskich Seniorów (obecnych i przyszłych) do **dyskusji o sprawach lokalnych**, bliskich sercu każdego Mieszkańca. Spotkanie z władzami samorządowymi odbędzie się w ramach projektu, realizowanego przez Fundację Civis Polonus, do którego przystąpiła Miejska Biblioteka Publiczna w Bychawie. Porozmawiamy o tym, jak żyje się w naszym mieście, ale też o tym co możemy wspólnie razem zrobić, aby nam wszystkim mieszkało się tutaj wygodniej, lepiej, ciekawiej.

Burmistrz Bychawy dziękuje

za **nieodpłatne odnowienie liter** na pomniku Marszałka J. Piłsudskiego - p. Kamilowi Marciniukowi i p. Łukaszowi Stawskiemu z Usługowego Zakładu Betoniarstwo-Kamieniarskiego p. Mirosława Stawskiego z Bychawki Trzeciej Kolonii (tel. kontaktowy do firmy 507 137 168).

Powrót do źródeł na Youtube

Mimo, że kampania reklamowa szlaku rowerowego w TVP Lublin już się zakończyła, zachęcamy Państwa do obejrzenia dwóch kolejnych spotów reklamowych Doliną Koszarzewki. Powrót do źródeł. Nakręcone w lipcu z udziałem państwa Marty i Mirosława Machników, którym gorąco dziękujemy! Za muzykę jeszcze raz Przemkowi Hanajowi.

Przewodnik turystyczny

To już rok, jak do użytku oddaliśmy II odcinek szlaku rowerowego „Doliną Koszarzewki” oznaczonego kolorem żółtym. Teraz oddajemy do rąk turystów nowy przewodnik po szlaku rowerowym autorstwa Marka Kuny. Publikacja została wydana przez Gminę Bychawa przy wsparciu finansowym UE. Przewodnik jest bezpłatny i każdy może go otrzymać m.in. w salonikach prasowych na terenie miasta, w księgarni, bibliotece oraz Urzędzie Miejskim.

Na spotkanie z Jentl - pierwsza w Bychawie gra miejska

Na starcie każda drużyna otrzymała kopertę z kolorem (naszej trafił się „festiwalowy” pomarańczowy) i mapę z pierwszym miejscem, które należało odnaleźć. Tam trzeba było wykonać zadanie i wziąć następną mapę. I tak dziesięć razy. Zadanie było na czas, ale o wyniku gry ostatecznie zdecydowała suma zebranych za zadania punktów.

© Monika Głazik

Tak w skrócie wyglądały reguły pierwszej miejskiej gry w Bychawie. Pomysłodawcy – Młodzieżowa Inicjatywa Kulturalna – z okazji odbywającego się 24 lipca w Bychawie Festiwalu Singera, zaprosili do gry pięć drużyn: pracowników Urzędu Miejskiego w Bychawie, Bychawskiego Centrum Kultury, nauczycieli, członków Bychawskiego Towarzystwa Regionalnego i wolontariuszy Singera.

Jakie były przystanki? Rynek, park, urząd, bank spółdzielczy, zakład fryzjerski w budynku GS-u, piekarnia, szkoła, synagoga. Trzy drużyny ominęły jeden przystanek – kościół, zadowalając się tylko kopertami znalezionymi najpierw przy dzwonnicy.

Jakie były zadania? Najłatwiejsze: odnaleźć na kilkunastu starych zdjęciach fotografie Bychawy. Najtrudniejsze: rozpoznać herby miast biorących udział w Festiwalu Śladami Singera: Bychawa łatwa, Kraśnik trochę trudniej, ale Tyszowce? Józefów? Szczepieszyn? Biłgoraj? Najciekawsze: napisać Bychawa po hebrajsku i rosyjsku. To zadanie miało wyjątkowy klimat, gdyż odbywało się w synagodze.

Najzabawniejsze: włożyć rękę do czarnego worka i wyjąć jakiś przedmiot z bliżej nieokreślonej mazi, która okazała się być kisleiem o smaku pomarańczowym. Zaś tym tajemniczym przedmiotem był 1 grosz.

Oprócz tego, trzeba było rozwiązać krzyżówkę, rebus; odgadnąć autorów wierszy, podać imię bohaterki jednego z opowiadań Singera, ułożyć puzzle.

Kto wygrał? Tu największe zaskoczenie – nikt z Bychawy! Zwyciężyła drużyna Singera!

Konkurs Piękne Miasto i Gmina 2013

© Marek Małyszewski/UM Bychawa

- » miejsce 1. Halina i Tadeusz Bednarz z Bychawki Drugiej
- » miejsce 2. Halina i Henryk Skoczylas z Bychawki Drugiej
- » miejsce 3. Beata i Tadeusz Kurant z Bychawki Drugiej
- » miejsce 3. Krystyna i Ryszard Wajerek z Bychawki Drugiej

Zaproszenie

Starosta Powiatu Lubelskiego oraz Burmistrz Bychawy serdecznie zapraszają na Dożynki Powiatowe w Radawcu, które odbędą się 1 września 2013 roku. Z naszej gminy będzie organizowany transport autokarem. Wyjazd około godz. 7.30 rano. Osoby zainteresowane prosimy o kontakt z UM tel. 81 56 60 144.

Rozpoczynamy publikację cyklu artykułów poświęconych naszej tradycyjnej zabudowie wiejskiej. Artykuły opracowane na podstawie pracy licencjackiej Sylwii Stachyry, bychawianki, absolwentki etnologii na Uniwersytecie Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie. Praca jeszcze gorąca, bo obroniona w czerwcu tego roku, została napisana w Zakładzie Kultury Polskiej pod kierunkiem dr Marioli Tymochoicz. Pierwszy artykuł poświęcony został formom drewnianych budynków mieszkalnych w gminie Bychawa; kolejne traktować będą o rozplanowaniu wnętrza chałupy wiejskiej i jej wyposażeniu.

Tradycyjne wnętrza chałupy wiejskiej z okolic Bychawy

część I

Ogólna charakterystyka drewnianego budynku mieszkalnego

Moje zainteresowania związane z dawnym życiem codziennym oraz wiejską, drewnianą architekturą w dużym stopniu zadecydowały o wyborze tematu pracy licencjackiej. Postanowiłam zająć się tradycyjnym wnętrzem chałupy wiejskiej, a na obszar swoich etnologicznych badań wybrałam gminę Bychawa. Ku mojej wielkiej radości, okazało się, że mimo postępującego rozwoju cywilizacyjnego, który prowadzi do zaniku elementów kultury tradycyjnej, we wsiach wokół Bychawy można znaleźć jeszcze wiele pięknych, drewnianych, przedwojennych chałup.

Południowa część naszej gminy, zdaniem Jana Górkę – znawcy drewnianego budownictwa Lubelszczyzny, należy do urzędowskiego regionu architektonicznego, który bierze swój początek nad środkową Wisłą i sięga mniej więcej do okolic Bychawy. Badacz ten na terenie województwa lubelskiego wydzielił jeszcze trzy inne regiony tj. podlaski, lubelsko-nadwiślański i biłgorajski. Każda z tych czterech jednostek terytorialnych wyróżnia się specyficznymi dla siebie cechami architektonicznymi. Typ urzędowski charakteryzuje się występowaniem chałup szerokofrontowych z podcieniem wzdłużnym (kalenicowym).

Opisane w mojej pracy budynki mieszkalne pochodzą z Bychawy, Bychawki Pierwszej, Bychawki Drugiej, Gałęzowa, Gałęzowa Kolonii Drugiej, Olszowca, Podzamcze, Wandzina oraz Zdrap. W sumie zebrałam informacje o 22 chałupach wzniesionych między 1900 a 1980 rokiem.

Materiały i konstrukcja

We wszystkich zinventaryzowanych budynkach mieszkalnych podstawowym materiałem budowlanym jest drewno. Jednak wznoszenie domu dawniej najczęściej rozpoczęto od innego surowca – białego kamienia, z niego zazwyczaj wykonywano fundament. Z czasem zaczęły upowszechniać się również ceglane podmurówki.

W budynkach zwykle stosowana była konstrukcja wieńcowa (zwana także zrębową lub budowaniem na węgiel), którą często łączono z sumikowo-łątkową. Pierwszy rodzaj polega na wznoszeniu ścian z bali *układanych poziomo jeden na drugim, łączonych na narożnikach węglami w zamknięty wieniec*. Drugi opiera się na tzw. sumikach – krótkich elementach, których końce wpuszczano w wyżłobienia pionowych słupów nazywanych łątkami. Łątki w wielu przypadkach znajdują się przy framugach okiennych – tzw. futryny

Konstrukcja sumikowo-łątkowa w ścianie szczytowej, Bychawka Druga, 2.05.2013

pruskie. Pozwalało to na wznoszenie ścian z bali o niedużej długości. Jeśli chodzi o rodzaj zawęglowania, to zwykle jest to tzw. rybi ogon. Stosowanie scharakteryzowanych wyżej technik jednocześnie, było zapewne podyktowane brakiem odpowiedniego długiego budulca. We wsi Gałęzów napotkałam na opis tzw. ryglówki. Konstrukcja ta wyglądała mniej więcej tak: ... *takie u nas to wąskie baliki i w środku plewy, i deski, bo to ryglówka była (...)* a u nas to takie może dwucalówki deski były, i (...) a od zewnątrz deski były wzdłuż (...) i plewy nasypane w środku (M.K., 1941, Gałęzów).

W niektórych przypadkach nie można określić sposobu wykonania ścian m.in. ze względu na występujące szalowanie, które jest spotykane stosunkowo często. Zazwyczaj dolne partie ścian do wysokości okien są deskowane pionowo, a powyżej poziomo, całość najczęściej pokryta jest farbą olejną o jasnobrązowej barwie. Szalowanie pełni jednocześnie funkcję estetyczną (zdobniczą) oraz ocieplającą budynek. Może ono występować też w formie częściowej,

pokrywając jedynie szczyt dachu dwuspadowego lub łącznie ścianę reprezentacyjną chałupy. Budynki dawniej pokrywano *zagatą*, której główną funkcją jest ochrona ścian przed zimnem. We wszystkich analizowanych przypadkach jest ona *wykonana z prostej słomy, przybitej do zrębu przy pomocy długich żerdzi*.

Dachy

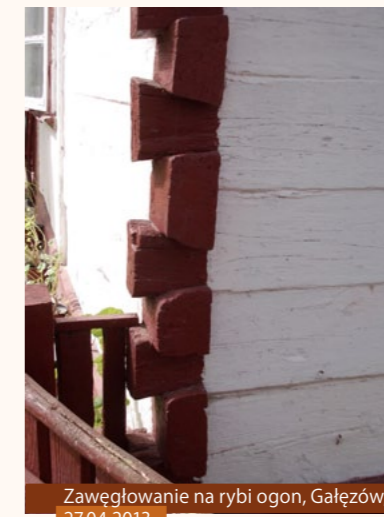
W okolicach Bychawy występowały wyłącznie dachy dwuspadowe. W miejscowościach Olszowiec oraz Bychawka Pierwsza natrafiono na dwie chałupy posiadające dach naczółkowy, będący *formą pośrednią pomiędzy dachem czterospadowym a dwuspadowym, powstał w skutek ścięcia górnych części szczytów i wyodrębnienia w nich niewielkich trójkątnych połaci*. Powszechna na omawianym terenie była konstrukcja krokwiowa więźby dachowej. Dawniej chałupy pokrywano strzechą. Z czasem zaczęto powszechnie stosować eternit lub tzw. drobny eternit oraz papę i blachę. Niekiedy dachy kryto także tzw. dachówką poniemiecką.

Futryna pruska, Bychawka Druga, 2.05.2013

Okno z oberluchtem i okiennicami, Bychawka Pierwsza, 2.05.2013

Zawęglowanie na rybi ogon, Gałęzów, 27.04.2013

Wewnętrzne drzwi spongowe, Bychawa, ul. Piłsudskiego, 12.10.2012

Stolarka budowlana: drzwi, okna, okiennice

Najczęściej występują dwa rodzaje drzwi: filungowe, które posiadają zwykle *ozdobny wygląd poprzez dodatkowe opierzenie dekoracją architektoniczną* (pojedyncze jak i podwójne – najczęściej umieszczone w ścianie reprezentacyjnej, od strony drogi) oraz spongowe – *wykonane z kilku desek przybitych drewnianymi tyblami lub gwoździ do poprzecznych żerdzi*. Elementem powszechnie spotykanym nad drzwiami wejściowymi były świetliki, dzięki którym w pozbawionych okien sieniach nie panował całkowity mrok. Zdarzało się również tak, że okienka te były zbędne: *Nie u nas nie było, nie było okienek, ale i tak było widno, bo szpary były w drzwiach... deski się rozeschły* (M.K., 1941, Gałęzów).

W zależności od formy rozplanowania poziomego chałupy

i liczby zamieszkującej ją osób mogła ona posiadać jedną, dwie, trzy, a nawet cztery pary drzwi, które prowadziły do środka budynku. Wszystkie zinventaryzowane przeze mnie chałupy są szerokofrontowe, czyli drzwi zewnętrzne zlokalizowane są w dłuższej ścianie. Okna zarówno pojedyncze, jak i podwójne (dubeltowe) posiadały od dwóch do siedmiu szybek. Często w górnej części miały tzw. oberlucht – element uchylny. Niekiedy były zaopatrzone w pięknie zdobione okiennice. Występowały one przede wszystkim w budynkach oszalowanych.

Tradycyjne, drewniane chałupy są swoistymi architektonicznymi „brylancikami” dawnego wiejskiego budownictwa. Posiadają nie tylko pięknie szalowane ściany, ozdobne drzwi czy okiennice, ale również bogate i liczne wnętrza, o których opowiem następnym razem.

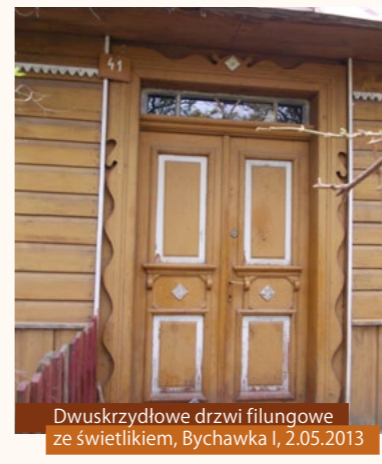
Sylwia Stachyra

Bibliografia

Czerwiński T., *Budownictwo ludowe w Polsce*, Warszawa 2008.
Górkę J., *Regionalne formy architektury drewnianej Lubelszczyzny na tle zagadnień osadniczych*, Zamość 1994.
Staszczak Z., *Budownictwo chłopskie w województwie lubelskim (w XIX i XX wieku)* [w:] „Prace i Materiały Etnograficzne”, t. XXIV., Wrocław 1963.
www.dziedzictwopolskiej.pl (20.06.2013)

Budynek mieszkalny posiadający dach naczółkowy (z ok. 1929 r.), Bychawka I

Dwuskrzydłowe drzwi filungowe ze świetlikiem, Bychawka I, 2.05.2013

Zagata, Zdrapy, 23.04.2013

Zakryte zawęglowanie, Bychawa, ul. Piłsudskiego, 12.10.2012

■ Czy to Bychawa?

Pocztówka z podpisem „widok z Bychawy” od miesiąca znajduje się w zbiorach Bychawskiego Towarzystwa Regionalnego. Została kupiona w antykwariacie w Krośnie. Co przedstawia? Czy to Bychawa? Ukształtowanie terenu nasuwa kilka pomysłów: Wola Duża, Grodzany, Podzamcze? A może to Strzyżewice albo jakaś inna okoliczna miejscowość?

Na odwrocie pocztówki napisano: *Kochany Stefcu, wysyłamy in gremium w Dniu Twoich Imienin jak najlepsze życzenia i prędkiego powrotu do domu. Catują Cię wszyscy Stasiek dn. 11 IX 1931 r.*

Napisał do nas **Tomasz z Bychawki**: *Podjezrawam że jest to dzisiejszy park pod kościołem. Teren i to wzgórze nasuwa mi taką myśl. Ta woda to pewnie dopływ Gałęzówki. Pozdrawiam.*

■ Z Bagiennym Bractwem do Leśnego Skarbca

Czy przepawaliście się kiedyś wojskową ciężarówką przez największe leśne ostępy? Czy wiecie, co to są pendzoki? Tych i wielu innych atrakcji doświadczyli uczniowie klas II c i II d Szkoły Podstawowej w Bychawie, dzięki Bagiennemu Bractwu Obserwatorów Terenowych, które odkryło przed nimi tajemnice i piękno Lasów Janowskich.

© Materiały autora

Podróż po Lasach Janowskich rozpoczęliśmy przy Ośrodku Edukacji Ekologicznej Nadleśnictwa Janów Lubelski, skąd dwiema wojskowymi ciężarówkami (VOLVO C306) ruszyliśmy na kilkugodzinną przejażdżkę po leśnych drogach. Droga wiała się między drzewami, przecinała dukty i ścieżki. Skręcaliśmy to w lewo, to w prawo, wspinaliśmy się na pagórki i zjeżdżaliśmy w wykroty. Gałęzie chłostały dach i boki samochodów. Dobrze, że miały plandekę!

Po kilkudziesięciu minutach jazdy wynurzyliśmy się spomiędzy drzew i zatrzymaliśmy na skraju lasu, gdzie oglądaliśmy środowisko przekształcone przez bobry oraz z zaciekawieniem podziwialiśmy bobrowe domy, czyli żeremia. Był też konkurs „o bobrach” z nagrodami! Po konkursie dalej w drogę. Kolejnym przystankiem naszej wycieczki było uroczysko Kruczek, z kapliczką św. Antoniego i drogą krzyżową z ciekawą symboliką, figury są poświęcone partyzantom z okresu II wojny światowej. Po chwilach zadumy i wyciszenia dalej ruszyliśmy samochodami do ostoi konika biłgorajskiego w rezerwanie przyrody Szklarnia, którą opiekuje się pan Zbyszek Butryn. Koniki biłgorajskie to nieduże rumaki, których praprzodkiem był tarpan. Podczas pobytu w Szklarni zajadaliśmy się przepyszными kielbaskami i buteczkami grillowanymi na ognisku! Po chwili odpoczynku Tropiciele (przewodnicy wycieczki) zorganizowali nam „Sztukmistrzowski Majstersztyk” – zabawy rekreacyjne, wymagające współpracy i pomysłowości uczestników. Śmiechu było co nie miara!

Przyjemnie zmęczeni kilkugodzinną jazdą samochodami terenowymi wróciliśmy do Janowa Lubelskiego, gdzie najpierw obejrzelismy wystawę przyrodniczą w Ośrodku Edukacji Ekologicznej Nadleśnictwa Janów Lubelski – przybliżającą życie dzięki natury, a potem czekała na nas zapierająca dech w piersiach przejażdżka pendzokami – czteroosobowymi rowerami napędzanymi siłą mięśni nóg czterech osób (pendzok posiada też demontowaną ławkę do przewozu trzech mniejszych osób).

Na zakończenie wycieczki odwiedziliśmy zabytkową pracownię garncarską w Łątku Garncarskim, a tam samodzielnie spróbować swoich sił, lepiąc przeróżne wazoniki, które oczywiście zabraliśmy ze sobą na pamiątkę.

Późnym wieczorem, zmęczeni, ale pełni niezapomnianych wrażeń wróciliśmy do Bychawy.

Zdjęcia z naszej niezwykłej wycieczki można obejrzeć na stronie internetowej szkoły: www.sp.bychawa.pl.

Dorota Drążek nauczyciel SP Bychawa

parada

Wakacje przedszkolaków

■ **Rok szkolny dobiegł końca, ale nie we wszystkich placówkach oświatowych zajęcia zakończyły się z dniem 28 czerwca. Jedną z tych, w których kontynuowano naukę i zabawę było Niepubliczne Przedszkole „Akademia Poziomkowa” w Bychawie.**

Od 1 lipca do 2 sierpnia przedszkole było otwarte dla wszystkich dzieci (zarówno tych, które uczęszczają do niego w trakcie roku szkolnego jak i tych, które zechciały dołączyć do naszej grupy przedszkolnej na czas wakacji). Każdy z dni był wyjątkowy i obfitował w mnóstwo atrakcji.

Poszczególne tygodnie wakacyjne miały swoje zakresy tematyczne. W pierwszym z nich dzieciaki, wspólnie z Panią z cateringu, uczyły się gotować. Specjalne stroje kucharskie i wyszukane przepisy zachęcały do

© Paulina Szopa

włączenia się w naukę połączoną z zabawą. Drugi tydzień poświęcony był bajkom, baśniom i wierszom. Panie z przedszkola miały trudne zadanie, ponieważ każdego dnia, na scenie Bychawskiego Centrum Kultury, wystawiały spektakl oparty na utworze towarzyszącym w danym dniu. Same musiały zadbać o scenariusz, scenografię i kostiumy.

Taka forma poznawania literatury dała wiele radości zarówno dzieciom jak i nauczycielom. W kolejny tygodniu milusińscy byli zapoznawani ze zwyczajami i kulturą wybranych państw – poznawali tańce, historię, stroje narodowe, a także potrawy, które nawet można było podgustować. Na naszej wakacyjnej mapie znalazła się m.in. Polska, Grecja czy Hiszpania. Przedostatni

Elżbieta Sobaszek

■ Z ekologią na Ty

Szkoła Podstawowa w Zaraszowie, w ramach projektu „Chroniąc środowisko – chronimy siebie”, realizowała kilka ciekawych zadań. Projekt został dofinansowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie oraz Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Zaraszów i Okolic.

Konkurs wiedzy ekologicznej

W nawiązaniu do cyklu zrealizowanych, a także projektowanych wycieczek do polskich parków narodowych, koordynator projektu, p. Teresa Fijołek opracowała regulamin konkursu wiedzy ph. „Polskie parki narodowe”, z którym zostali zapoznani uczniowie kl. IV-VI. Konkurs przebiegał w dwóch etapach: klasowym i szkolnym. Laureaci konkursu otrzymali atrakcyjne nagrody i dyplomy. Kto był tym szczęśliwcem? I miejsce zajął Piotr Dworak, II miejsce – Gabriela Omiotek, III miejsce – Wiktoria Wójtowicz. Ponadto komisja przyznała wyróżnienia Filipowi Trzciniowskiemu, Janowi Kolaśkiemu, Sebastianowi Wójtowiczowi.

Nasza miejscowość oazą piękna i zdrowia

Pod tym hasłem kryje się międzyskolny konkurs plastyczny skierowany do uczniów szkół podstawowych. Cieszy nas to, że do konkursu przystąpiły wszystkie szkoły. A wziąć udział warto było. Konkurs rozegrany był w dwóch kategoriach: klasy I-III i klasy IV-VI. Wpłynęło 26 prac w pierwszej kategorii oraz 14 prac w drugiej kategorii. Laureatom jak też ich nauczycielom gratulujemy!

Poznajemy bliskie i dalsze okolice..

Cudze chwalić..., a przecież w pobliżu naszej gminy znajduje się piękny park krajobrazowy. Rezerwat „Podzamcze” w Bychawie? Oczywiście, od niego zaczęliśmy jesienią 2012 r., no i zachwycił nas (o tym już pisaliśmy). Teraz przyszła kolej na poznawanie i podziwianie innych zakątków. Przedsięwzięciem realizowanym w naszej szkole w ramach tego projektu była wycieczka do Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego, w którym zwiedziliśmy Śmierdzącą Źródlika, Szabałową Górę oraz rezerwat przyrody Olszanka i Chmiel.

© Materiały autora

Najpiękniejszy klasowy zakątek zieleni

Odbił się również konkurs na najpiękniejszy klasowy zakątek. Do konkursu przystąpiły wszystkie „sale lekcyjne” wraz z przedszkolem. Na parapetach i stolikach pojawiły się paprocie, anturium, pelargonie i wiele innych roślin. Młodszym klasom z pomocą pospieszyły mamy, które podarowały rośliny, pomogły przesadzić je do nowych, kolorowych doniczek. Starsi uczniowie zrobili to wspólnie z wychowawcami.

■ Bezpłatny posiłek dla dziecka w szkole – jak otrzymać?

Informujemy, że rodziny, które ze względów finansowych nie mogą zapewnić dzieciom opłacenia obiadów w szkole, mogą zgłaszać się od miesiąca sierpnia 2013 r. do Ośrodka Pomocy Społecznej w Bychawie w celu uzyskania wsparcia w formie bezpłatnych posiłków w szkole.

Pomoc w formie dożywiania realizowana jest przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Bychawie w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Szczegółowych informacji dotyczących zasad ubiegania się udzielają pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Bychawie ul. Marsz. J. Piłsudskiego 22 (I piętro) tel. 81 56 60 127.

■ Pomoc finansowa dla uczniów - stypendium

Burmistrz Bychawy informuje, że wraz z rozpoczęciem roku szkolnego 2013/2014 rozpoczyna się nowy okres stypendialny.

Uczniowie zamieszkujący teren Gminy Bychawa, w ramach pomocy materialnej mogą ubiegać się o przyznanie socjalnego stypendium szkolnego. Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. **Jednocześnie miesięczny dochód w rodzinie ucznia na osobę nie może przekroczyć kwoty 456 zł netto.** W ramach przyznanego stypendium szkolnego uczeń może otrzymać m. inn. całkowity lub częściowy zwrot kosztów zakupu podręczników, artykułów szkolnych, stroju sportowego, stroju apelowego lub stroju wymaganego w danej szkole, zestawu komputerowego oraz abonamentu internetowego. Stypendium może być udzielone także w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów zajęć edukacyjnych, wyjazdów szkolnych do kina, teatru i wycieczek szkolnych. Uczniom szkół ponadgimnazjalnych oraz słuchaczom kolegium nauczycielskiego lub nauczycielskiego kolegium języków obcych i kolegium pracowników służb społecznych pobierającym naukę poza miejscem zamieszkania w ramach stypendium przysługuje również zwrot kosztów dojazdu oraz zakwaterowania w bursie, internacie lub domu studenta. **Wnioski o przyznanie stypendium szkolnego na rok szkolny 2013/2014 można składać do Urzędu Miejskiego w Bychawie w dniach 2-13 września 2013 r.** Słuchacze publicznych kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych wniosek o przyznanie stypendium szkolnego mogą złożyć do dnia 15 października 2013 r. W uzasadnionych przypadkach wniosek można złożyć po terminie.

Dziecko najlepiej poznaje przyrodę poprzez działania i pracę. Odkrywając samodzielnie tajemnice przyrody angażując się emocjonalnie. Dlatego uczniowie bardzo chętnie uczestniczyli w sadzeniu roślin, poznawali ich nazwy, zasady uprawy, pielęgnacji. Dzieci dowiedziały się, jak ważną funkcję w naszym życiu pełnią rośliny. Kto zwyciężył? Uczniowie klasy II wraz z wychowawcą i rodzicami. Ale należy dodać, że wygraliśmy wszyscy, ponieważ nasze klasy są bardziej ukwiecone, a nagrody za udział w konkursie były zakupione z myślą o każdej sali lekcyjnej.

Młodzi przyrodnicy, podróżnicy i plastycy z Zaraszowa

Zaproszenie na DOŻYŃKI Gminy Bychawa

25 sierpnia 2013

przy Szkole Podstawowej
w Bychawce

Organizatorzy
Burmistrz Bychawy
Rada Miejska w Bychawie
Bychawskie Centrum Kultury

wraz
z sołectwami:
Bychawka Pierwsza
Bychawka Druga
Bychawka Trzecia
Bychawka Druga Kolonia
Bychawka Trzecia Kolonia

PROGRAM

- 11.00 Zbiórka uczestników dożynek przy kościele parafialnym pw. Wszystkich Świętych w Bychawce
- 11.30 Msza św. dożynkowa
- ok. 13 Przemarsz korowodu dożynkowego na plac przy szkole podstawowej w Bychawce
- 13.30 Rozpoczęcie dożynek przez Burmistrza Bychawy Janusza Urbana
- 13.45 Obrzęd dożynkowy w wykonaniu uczniów Szkoły Podstawowej im. K. Koźmiana w Bychawce
- 14.15 Korowód dożynkowy – prezentacja wieńców
- 15.30 Wystąpienie Burmistrza Bychawy i przemówienia okolicznościowe zaproszonych gości
- 16.00 - 19.00 Część artystyczna. Wystąpią m.in. Zespół Tańca Ludowego „Spadczyna” z Prużan (Białoruś), Klub Seniora z Bychawy, zespół „Unikalni”, Orkiestra Dęta „Henryczki”.
- 17.00 Rozstrzygnięcie Konkursu wieńców dożynkowych i konkursu „Piękne Miasto i Gmina 2013”
- 19.00 Zabawa z zespołem SIMON
- 24.00 Zakończenie Dożynek Gminnych

Imprezy towarzyszące: wspólne grillowanie z władzami Bychawy, III Turniej Piłki Nożnej Sołectw (od 9.00 rano), stoiska promocyjne, konkursy.